

Hand-out Hoofd- en deelvragen 1

Welke typen hoofdvragen kan ik gebruiken?

Een overzicht van verschillende typen hoofdvragen

1. Beschrijvende vraag

- Doel: een verschijnsel in kaart brengen.
- Antwoord: een beschrijving van kenmerken of onderdelen.
- Mogelijke formuleringen: *Wat zijn de kenmerken? Welke eigenschappen heeft het? Waaruit bestaat het? Wie of wat is erbij betrokken? Hoe ziet het eruit?*
- Voorbeeld: *Wat zijn de kenmerken van armoede onder de verschillende groepen allochtonen in Nederland?*

2. Vergelijkende vraag

- Doel: de verschillen en/of overeenkomsten tussen twee of meer verschijnselen op een rijtje zetten.
- Antwoord: een overzicht van verschillen en/of overeenkomsten.
- Mogelijke formuleringen: *Wat zijn de verschillen? Wat zijn de overeenkomsten? In welke opzichten zijn ze anders? Op welke punten lijken ze op elkaar?*
- Voorbeeld: *Wat zijn de verschillen tussen armoede onder allochtonen en autochtonen in Nederland?*

3. Definiërende vraag

- Doel: de verhouding bepalen tussen een verschijnsel en een bepaalde klasse.
- Antwoord: een uitspraak over de mate waarin het verschijnsel wel of niet tot een klasse gerekend kan worden.
- Mogelijke formuleringen: *In welke klasse kan het ondergebracht worden? Hoort het in deze familie thuis? Hoe kan het getypeerd worden? Waar is het een voorbeeld van?*
- Voorbeeld: *Hoe kan de specifieke armoede onder allochtonen in Nederland getypeerd worden?*

4. Evaluerende vraag

- Doel: een of meer onderzoekseenheden beoordelen in het licht van een norm.
- Antwoord: een uitspraak over de positieve en/of negatieve kenmerken van het verschijnsel.
- Mogelijke formuleringen: *Wat is de waarde ervan? Hoe goed werkt het? Wat zijn de positieve en/of negatieve punten? Hoe geschikt is het? Hoe wenselijk? Wat zijn voordelen of nadelen?*
- Voorbeeld: *Wat zijn de positieve kenmerken van het armoedebeleid voor allochtonen in Nederland?*

5. Verklarende vraag

- Doel: achterhalen waar een verschijnsel door veroorzaakt wordt.
- Antwoord: een uitspraak over de oorzaken van een verschijnsel.
- Mogelijke formuleringen: *Hoe komt dat? Wat zijn de oorzaken? Waar is dit een gevolg van?*
- Voorbeeld: *Wat zijn de belangrijkste oorzaken van armoede van allochtonen in Nederland?*

6. Voorspellende vraag

- Doel: een inschatting maken van wat er zal gebeuren
- Antwoord: een uitspraak over de te verwachten gevolgen in de toekomst.
- Mogelijke formuleringen: *Waar zal dat toe leiden? Wat mogen of kunnen we verwachten? Waar moeten we op voorbereid zijn?*
- Voorbeeld: *Hoeveel armoede onder allochtonen in Nederland zal er met het huidige beleid waarschijnlijk zijn in 2025?*

7. Ontwerpde of adviserende vraag

- Doel: een maatregel of een ingreep voorstellen waarmee een probleem kan worden opgelost of verminderd of een doel kan worden bereikt.
- Antwoord: een beredeneerde oplossing.
- Mogelijke formuleringen: *Wat kan eraan gedaan worden? Hoe kan het verbeterd worden? Hoe moeten we ...? Wat zijn geschikte maatregelen? Wat moet er wel en niet gebeuren?*
- Voorbeeld: *Met welk beleid kunnen gemeenten armoede onder allochtonen verminderen?*

8. De toetsende hoofdvraag

- Doel: een effect meten.
- Antwoord: een uitspraak over het effect van bijvoorbeeld een handeling, maatregel.
- Mogelijke formuleringen: *Zorgt.....ervoor dat? Welk effect heeft...op...?*
- Voorbeeld: *Zorgt de voorlichting in de vorm van beeldmateriaal voor een toename van aanmeldingen van allochtonen onder de armoedegrens voor informatiebijeenkomsten over beweging en gezond eten?*

De toetsende vraag is de enige hoofdvraag die 'gesloten' mag zijn, waar je het antwoord 'Ja' of 'Nee' op kunt verwachten. Heb je op grond van eerdere onderzoeken, op basis van verslagen of artikelen die je gelezen hebt, al een sterke verwachting van het antwoord, dan kun je dit antwoord als een of meer hypothese(s) presenteren. Je beantwoordt in dat geval geen hoofdvraag, maar je toetst de hypothese(s).

9. Een hypothese toetsen

Een hypothese is een veronderstelling of aanname die je meestal baseert op eerder onderzoek. In de hypothese geef je een mogelijke relatie aan tussen verschillende aspecten en daarmee geef je een voorlopig antwoord op je onderzoeksvraag. Zorg ervoor dat je de hypothese zo specifiek mogelijk formuleert.

- Doel: bewijzen of de hypothese juist is of niet. Je voorspelt dus de uitkomst van het onderzoek dat je gaat doen.
- Antwoord: de hypothese hoeft niet juist te zijn. Na het onderzoek kan ook blijken dat je hypothese helemaal niet uitkomt.
- Mogelijke formuleringen: *De kans op...is ... % Variabele x leidt tot een ... effect op variabele y?*
- Voorbeeld: *Voorlichting in de vorm van beeldmateriaal zorgt voor een toename van 40% in aanmeldingen van allochtonen onder de armoedegrens voor informatiebijeenkomsten over bewegen en gezond eten?*

Een overzicht van verschillende typen onderzoeksmethoden

Er zijn meerdere onderzoeksmethoden, die je ook met elkaar kunt combineren, om je onderzoeksvragen te beantwoorden of je hypothese te toetsen:

- Bronnenonderzoek: Bij bronnenonderzoek verzamel je schriftelijke informatie
- Enquête: Aan de hand van een vragenlijst kun je een grotere groep mensen vragen stellen meestal over feitelijke aspecten
- Interview: Met een interview kun je rechtstreeks vragen stellen aan mensen, vaak ook aan experts. Je gaat uit van enkele kernvragen en kunt daarop vervolgens doorvragen ook naar meningen en gevoelens
- Observatie: Bij observatie neem je op/beschrijf je wat er gebeurt in een situatie. Vaak combineer je een observatie met interviews
- Experiment: Een experiment is een proef in een laboratorium of een test in een reële omgeving

Bronnen:

Jong, J. de (2011). *Handboek academisch schrijven. In stappen naar een paper, essay of scriptie*. Bussum: Coutinho, pp 55-66
HAN, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen: <http://www.han.nl/start/bachelor-opleidingen/kennismaken/hulp-bij-profielwerkstuk/voorbereiding/>